

Notat

Dato: 30.10.2014
Arkivsak: 2014/17695-2
Saksbehandlar: nilgrud

Til: Samferdselsutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

Oversikt over kjelder for luftforureining i Bergen - Oppfølging av referatsak 86/14 i samferdselsutvalet

Til møte i samferdselsutvalet 20.08.14 vart det lagt fram eit notat (RS 86/14) om kjelder for luftforureining i Bergen og tiltak for å betre luftforureinga på kort sikt. Representanten Silja Ekeland Bjørkly (H) hadde fylgjande tilleggsspørsmål til meldinga.

- «1. Ber om nye oppdaterte tal over kjelder til luftforureining i Bergen.
2. Er desse kjeldene konstante, eller varierer det med årstider og temperatur? Korleis fordeler kjeldene seg på dagar med såkalla inversjon?
3. Trafikk utgjør den aller største kjelda til forureining, er det mogeleg å svara på kor stor del av desse dieselkjøretøy står for, og er det mogeleg å seia noko om fordelinga mellom privatbilismen og tungtrafikken?»

Når det gjeld spørsmålet om oppdaterte data for kjelder for luftforureininga ligg det pr. dags dato ikkje føre nyare tal enn dei SSB la fram i 2008 når det gjeld lokal luftforureining i Bergen, og som er vist i referatsak 86/14. SSB grunnjev avgjerda om ikkje å fortsette med statistikk for luftforureining på kommunenivå med at dataene er usikre sidan dei framkjem på grunnlag av berekningar og ikkje av målingar, og at byrået har vore uroa av overfortolkning av desse dataene.

For å få oversikt over luftforureining i Bergen viser vi m.a. til Bergen kommune og Statens vegvesen sine årlege rapportar over luftkvaliteten i Bergen. Den siste rapporten som vart publisert 08.07.14 viser situasjonen i 2013. Rapporten (http://www.luftkvalitet.info/Libraries/Rapporter/Luftkvalitet_i_Bergen_2013.sflb.ashx) baserar seg i stor grad på målingane frå målestasjonane ved Rådhuset (referansestasjon) og på Danmarks plass som er det mest trafikkbelasta området, og som ein antar beskriv best luftkvaliteten for personar som bur og oppheld seg nær dei største trafikkårane. På nettstaden www.Luftkvalitet.info kan ein elles dagleg følgje den lokale luftkvaliteten i Bergen (Rådhuset og Danmarks plass) og dei andre større byane i Norge.

Spørsmål 2 er om forureiningskjeldene er konstante, eller om dei varierer med årstider og temperatur? Og vidare, korleis fordeler kjeldene seg på dagar med såkalla inversjon?

Når det gjeld om forureiningskjeldene er konstante, så veit ein at kalde motorar og kaldt vêr gir høgare utslepp av NO₂. Utsleppa vil og variere i høve til køyremønster, motorteknologi, bruk av piggdekk, dekktype, vegdekke m.m. På vinterstid får ein auke i utslepp av svevestøv på grunn av fyring med ved og koks og bruk av piggdekk. For å få ned talet på forureinande omnar betalte Bergen kommune ut tilskot til kjøp av meir miljøvenlege omnar i perioden 1999 til og med 2011. For å få ned piggdekkbruken innan Bergen kommune vart det innført avgift på bilar som køyrer med piggdekk i vintersesongen.

Det er ikkje grunn til å tru at det er endringar av kjeldene til forureining, til dømes bruk av bil, på dagar med inversjon, men når kaldluftloket hindrar normal luftsirkulasjon vil den lokale forureininga bli mindre spredd enn på dagar med betre luftsirkulasjon. Etat for helsetenester i Bergen kommune i 2010 laga eit spreingskart for NO₂ for Bergen gjennom året. Dette kartet viser årsmiddel for NO₂-utslepp frå Åsane i nord til Lagunen i sør, Bergensdalen og vest til Ytre Laksevåg. Eit nytt oppdatert kart er under utarbeiding og ventast ferdig i 2015. Kartlegginga baserar seg i tillegg til dei faste målepunkta på 32 passive målarar.

Spørsmål 3. Viser til at trafikk utgjer den aller største kjelda til forureining, og om det er mogeleg å svara på kor stor del av desse dieselkjøretøy står for, og er det mogeleg å seia noko om fordelinga mellom privatbilismen og tungtrafikken?

I «Miljøstrategi for Skyss» (oktober 2013) vert det vist til at utslepp frå vegtrafikken er viktigaste kjelde til luftforureining i sentrale delar av Bergen og langs hovudvegane inn mot sentrum. Dei høge konsentrasjonane av NO₂ kjem i første rekke frå dieselbilar, og særleg store kjøretøy. Om lag 60 prosent av NO₂-utsleppet på Danmarks plass kjem frå lastebilar og opp mot 40 prosent frå personbilar med diesel. Bensinbilar og Skyss sine bussar står for omlag ein prosent kvar av NO₂-utsleppet på Danmarks plass.

Hordaland fylkeskommune ved Analyse, utgreiing og dokumentasjon (AUD) som formidlar statistikk og kart med informasjon om Hordaland har i AUD-rapport nr. 3-2013 lagt fram tal som gjer at ein kan utleie følgjande direkte utslepp frå vegtrafikken i Hordaland i 2012:

Utslepp frå:	CO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}
Lette bensinkjøretøy	25,1 %	15,5%	4,1%	4,3%
Lette dieselkjøretøy	49,4%	37,8%	73,3%	72,9%
Tunge (diesel)kjøretøy	25,5%	46,6%	22,6 %	22,8 %
Totalt utslepp i tonn	900.000 t	3.200 t	102 t	97 t

Berekninga av CO₂-utsleppa frå hordalandstrafikken framkjem på to måtar: 1) samla utslepp og drivstoffordelte utslepp er basert på drivstoffomsetnad, og 2) kjøretøyfordelte utslepp er basert på kjørelengder og justert mot 1). NO_x og svevestøv er deretter berekna på bakgrunn av 1) og 2).

Registrering av kjøretøy etter drivstofftype skjer i dag på fylkesnivå i regi av Statens vegvesen. Totalt var det i 2013 registrert ca 260.000 kjøretøy i Hordaland. Av desse var ca. 120.000 bensindrevne og ca.140.000 dieseldrevne. Ser ein berre på personbilar var talet i 2013 ca. 125.000 bensinbilar og 100.000 dieselbilar. Utviklinga frå år 2000 fram til 2013 har vore auke i talet på dieselbilar og nedgang i talet på bensinbilar. Fordelinga i 2000 var ca. 170.000 bensinbilar og ca. 35.000 dieselbilar

